

HALK SAęLIęI UZMANLARI DERNEęİ

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

1992 yılından bu yana 3 Aralık günü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 47/3 sayılı kararıyla Dünya Engelliler Günü olarak kabul edilmiştir. Günün anılması, engellilik sorunlarının anlaşılmasını teşvik etmeyi ve engelli kişilerin onuruna, haklarına ve refahına destek sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, engelli kişilerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanına entegrasyonundan elde edilecek kazanımlara ilişkin farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır.

Bu yılın teması **“kapsayıcı ve sürdürülebilir bir gelecek için engelli kişilerin liderliğini güçlendirmek”** olarak belirlenmiştir. Bu tema, engelli kişilerin herkes için daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir dünya yaratmada oynadıkları önemli rolü kabul eder. Ayrıca, engelli kişilerin hayatlarını etkileyen karar alma süreçlerine katılımının önemini vurgular. Tema ile, küreselden yerele tüm bu çabalarda engelli kişilerin liderlik rolünün merkeziliğini artırmak amaçlanmaktadır.

Engellilik aslında insan olmanın ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü sağlıklı olmak ve/veya yeti kayıpları çevresel ve kişisel faktörler arasındaki etkileşimin bir sonucudur. Nüfus artışı, beklenen yaşam süresinin uzaması, yaşlanan ya da yaygın olmayan hastalıklara sahip olan insan sayısındaki artış gibi farklı demografik ve epidemiyolojik değişiklikler engelli birey sayısını son on yılda önemli ölçüde arttırmıştır.

2022'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan “Engelli Bireyler İçin Sağlık Eşitliği Üzerine Küresel Rapor (Global Report On Health Equity For Persons With Disabilities)” 2021 itibarıyla, yaklaşık olarak 1,3 milyar insanın (küresel nüfusun yaklaşık %16'sı) engellilik deneyimi yaşadığını ortaya koymuştur. Her insan gibi engelli bireylerin de en yüksek sağlık standartlarına erişim hakları olduğu vurgulanmaktadır.

Nisan 2023'te yayınlanan Türkiye Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni'nde, 2011 yılına ait Nüfus ve Konut Araştırması verileri paylaşılmış olup 3 yaş ve üstü, en az bir engeli olan nüfusun oranı %6,9 (4.876.000 kişi)'dur. Erkeklerde %5,9 olan bu oran kadınlarda %7,9 olarak raporlanmıştır.

Hayatın her alanına engelli bakış açısıyla da bakma gerekliliği bulunmaktadır. Engelli bireylere yönelik fiziksel ve sosyal çevredeki olumsuzluklar giderilirse, engelli bireylerin eğitim, sağlık, istihdam, yasal düzenlemelerle tanımlanmış tüm haklardan yararlanabilmeleri sağlanabilirse, toplumun önyargılı ve ayrımcı tutumları giderilebilirse, çevresel düzenlemeler her bireyin kullanabileceği veya yararlanabileceği şekilde düzenlenebilirse, yeti kaybı olan bireylerin bağımsız bir şekilde yaşayabilmesi ve hayatın her alanına tam ve etkin olarak katılabilmesi sağlanabilir.

Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile engellilik alanında faaliyet gösterenler başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, özel kuruluşlar ve üniversiteler, engellilik konusunu hak temelli bir yaklaşımla gözetmeli, politikaların etkinlik ve verimliliğini engelli bireyler açısından ortaya koyan değerlendirmeler yapmalı, engellilik açısından ayrıştırmış veri sağlamalı, bütçe tahsis etmeli, engelli bireylerin engel durumlarının çeşitliliğine ve düzeyine bağlı olarak farklılaşan ihtiyaçlarını gözetmelidir.

Tüm bu düzenleme ve politikaların karar alım süreçlerine engelli bireylerin etkin ve sürekli katılımının sağlanması oldukça önemlidir. Böylece engelli bireylerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşama entegrasyonu daha da kolaylaşacaktır.

HASUDER Engelsiz Toplum Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.

HALK SAęLIęI UZMANLARI DERNEęİ

KAYNAKLAR:

1. WHO, Global Report On Health Equity For Persons With Disabilities, 2022.

<https://www.who.int/publications/i/item/9789240063600>

2. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüęü, Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni, 2023 https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf

3. <https://social.desa.un.org/issues/disability/events/2024-international-day-persons-with-disabilities>

4. https://www.aile.gov.tr/media/133056/engelli_haklari_ulusal_eylem_plani_23-25.pdf